

Cuevas, Mariano , O. Cist.

**Oratio de studiis humanitatis habita ad Academiam
Salmanticensem XV Kalendas novembris anni
MDCCCXXVII / a P.M.F. Mariano Cuevas
Cisterciensis Ordinis.**

Salmanticae : Apud Joann. Vallegera, Typ. Univers.,
[1827].

Vol. encuadernado con 9 obras

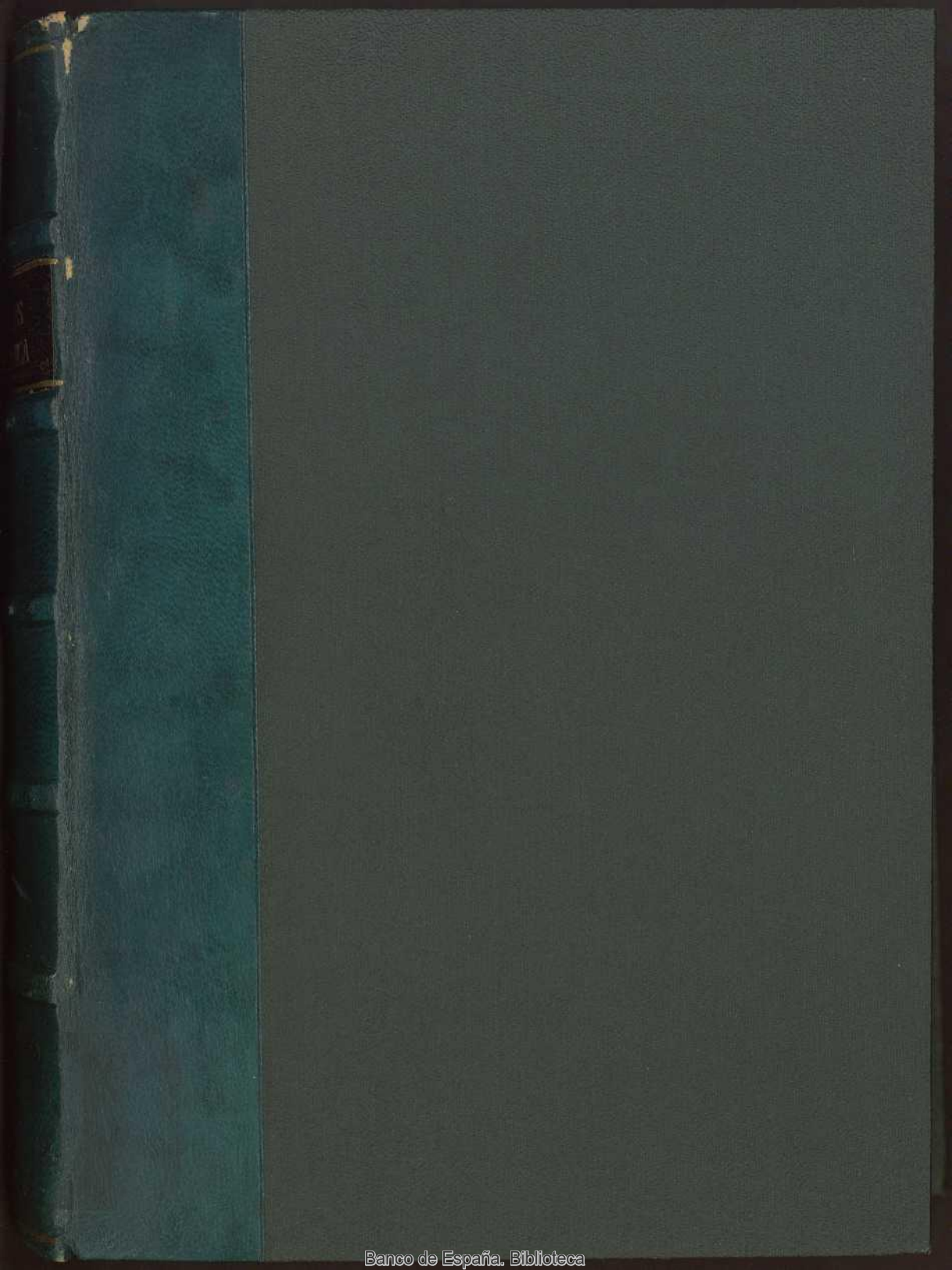
Signatura: FEV-AV-M-01388 (01)

La obra reproducida forma parte de la colección de la Biblioteca del Banco de España y ha sido escaneada dentro de su proyecto de digitalización

<http://www.bde.es/bde/es/secciones/servicios/Profesionales/Biblioteca/Biblioteca.html>

Aviso legal

Se permite la utilización total o parcial de esta copia digital para fines sin ánimo de lucro siempre y cuando se cite la fuente

Exlibris
Jesús Rodríguez Salmones

5069

FEV-AV-M-01388

CB: 6000000131708 (1)

CB: 6000000131784 (9)

12

Universidad de Salamanca
Bibliotecas

101-14-10000
C.F. Banco de España (1)
C.F. Banco de España (2)

12

Universidad de Salamanca

Inaugurales

1822 - 1865

168
10
12
Universidad de Salamanca
Geografía

ORATIO
DE ORDINE SCHOLARITATIS

Inaugurales
antiguas y modernas
pronunciadas
en las aperturas de estudio de la
Universidad⁶ de Salamanca,
con noticias estadísticas acerca de su
estado, adquisiciones y
adelantos
en estos últimos años.

1827 - 1863.

Manuscritos

Antiguos y modernos

jurisprudencia

de las Cortes de Castilla y León

de las Cortes de Aragón

de las Cortes de Navarra

de las Cortes de Valencia

de las Cortes de Cataluña

de las Cortes de Portugal

1851 - 1863

ORATIO

DE STUDIIS HUMANITATIS

HABITA

AD

ACADEMIAM SALMANTICENSEM

XV. KALENDAS NOVEMBERIS ANNI MDCCXCVII.

A

P. M. F. MARIANO CUEVAS,

CISTERCIENSIS ORDINIS, DOCTORE THEOLOGO,

ET SACRAE, ATQUE FORENSIS ELOQUENTIAE

ACADEMIAE MODERATORE,

Salmanticae:

Apud Joann. Vallegera, Typ. Univers.

ORATIO

DE STUDIIS HUMANITATIS

HABITA

*Haec studia adolescentiam alunt,
senectutem oblectant, secundas res or-
nant, adversis perfugium, ac solatium
praebent, delectant domi, non impe-
diunt foris, pernoctant nobiscum, pe-
regrinantur, rusticantur.*

Cic. pro Archia Poeta.

CISTERCIENSIS ORDINIS DOCTORE THEOLOGO,

ET SACRAE ATQUE FORENSIS THEOLOGICAE

ACADEMIAE MODERATORE.

Salmanicae:

Apud Joann. Kellerum, Typ. Univers.

(IV)

ac progredi quotidie sentiamus, et quantum ista non gradu, sed praecipiti cursu retro ferri, et in pejus ruere animadvertamus.

Non equidem à natura ita comparati sumus, ornatissimi Auditores, ut eadem celeritate discamus, qua obliviscimur; sed ut quotidiana docemur experientia, qui multis vigiliis, multisque sudoribus aliquam sibi laudem in quolibet studiorum genere comparant; si vel tantulum de solita contentione remittant, pessum it quod partum fuerat; et ut nobilis Poeta loquitur: *Longi perit labor irritus anni.*

Neque in hoc litterarum stadio subsistere saltem nobis licet, quod ut in

malis, tolerabilius foret; nam si quam temporis partem languori, ac desidiaē damus, non id modo perdimus, quod interea discere possemus; sed etiam bona magnaue pars eorum quae memoriae jam mandata erant, penitus evanescit.

Ergo ut de egregio traditur artifice, numquam solitum praetermittere ullum diem quin lineam duceret; ut optimus Oratoriae Magister Quintilianus aliquid quotidie dicere, et quidem audientibus doctis eloquentiae studiosis praecipiebat: sic veteres illi quos admiramur, et suscipimus sapientiae proceres; sic praecipua quae fuerunt, ac nunc sunt Academiae nostrae lumina; nec quadri-

(VI)

mestre hoc, nec ullum vitae suae tempus inutile esse patiuntur; sed cum studiis commutantes studia, dum à gravi, et severa lectione animum jam defessum avocant, vel Heliconios colles, et avia Pieridum loca peragrant, atque Poeticorum lusuum amoenitate recreantur, vel ad Oratores se conferunt, et ex illis omnia non tantum pascendis, verum etiam saginandis animis apta depromunt; aut in veterem se conficiunt Historiam, memoriamque omnem superioris aevi mente, et cogitatione perlustrant.

Qui praeclarissimus mos adeo probandus, omniumque imitatione dignus mihi videtur; ut hac una de causa ad

Poeticam hodie, ad Historiam, atque Eloquentiam quae principem inter humanitatis studia obtinent locum, perpetuam orationem convertere decreverim; non eo certè animo ut vobis, sapientissimi Doctores, vel monita de his rebus praeberè instituam: id enim si facere vellem, Sophista illo, qui fortissimo Carthaginensium Hannibali, postquam tot annos de imperio cum Populo Romano omnium gentium victore certaverat, praecepta de re militari tradere non erubuit, arrogantem, aut impudentiorem me ostenderem: sed ut vos, nobilissimi Juvenes, ad politiorum Litterarum amorem incitemini, eis, cum vester animus à severioribus studiis de-

(VIII)

fatigatus sit, reficiamini; et quantum
alii ludis, quantum deambulationibus,
quantum tempestivis conviviiis temporis
tribuunt, tantum vos istis praestantissi-
mis, atque omnium jucundissimis Ar-
tibus concedatis.

Sed antequam dicere incipiam, peto
à vobis ut attentè, et amicè accipiatis
quae dicam; neque benignitatis vestrae
fontes qui omnibus semper patuerunt,
mihi uni clausos esse patiamini.

(7)

XX

Tametsi eximia quadam ac praeclara laude digni sunt, qui in assequendis sublimioribus Scientiis operam, et industriam suam collocant; haud minori mihi videntur, qui ad humaniores ad-discendas Litteras, mentem suam, at-que diuturna studia conferunt.

„Nam illae quidem, ut eleganter in-
„quit Cicero, neque temporum sunt,
„neque aetatum omnium, neque loco-
„rum: hae verò adolescentiam alunt,
„senectutem oblectant, secundas res
„ornant, adversis perfugium, et sola-

»tium praebent, delectant domi, non
 »impediunt foris, pernoctant nobiscum,
 »peregrinantur, rusticantur.»

Haec sunt studia quibus disserta
 Graecia quondam effloruit; quibus Im-
 perii Romani majestas aucta fuit, atque
 exornata; et quibus recentioribus sae-
 culis Gallia, Italia, Hispaniaque haec
 nostra quae longe nobis debet esse ca-
 rissima, nominis celebritate claruerunt.

Haec denique studia sunt, quae in
 hac ipsa omnium nostrum parente Aca-
 demia maximo in honore semper habi-
 ta fuerunt; quae hominibus, quos ad
 elegantiam finxit natura, perpetuò in
 deliciis sunt; et quibus magnopere sese
 delectari ultrò, libentissimeque fatentur.

Et merito quidem: nam ut ab suavissima omnium arte, vel si malitis, ab incitatione illa animi, et à spiritu illo quasi divino, quo afflatus fuisse Poetas tota retrò credidit antiquitas, exordiamur: ¿Quis unquam fuit tam agrestis, aut tam aversus à Musis, ut Poetarum studio commoveri non sentiat?

Hi enim ita oblectant, ita demulcent animos, ac incredibili suavitate perfundunt; ut, Tullio teste, nulla unquam inventa sit Barbaria, quae eorum nomen violaverit: sed ut sacros eos, atque Divinitatis interpretes, ferocios etiam homines semper venerati, atque illorum cantu mirificè delectati sint.

*

Nec mirum: cum enim naturaliter delectet, quidquid admirabile est: delectant Poetae quia mirabilia narrant, et ea miro modo eloquuntur; delectant numero quoque ipso et sono, qui naturae nostrae ita consentaneus est, ut veterum quidam animum ipsum numerum esse, atque harmoniam existimaverint: delectant etiam quia in rebus nihil ad nos pertinentibus, tanta animos nostros affectuum varietate perterritant, ut legentes Poemata, vel audientes, interdum angamur, ac premamur, interdum ad spem erigamur; nonnumquam exhilaremur, nonnumquam etiam iis, quae ficta esse scimus, illacrymemur.

*

Neque hoc illis tantum optima indole praeditis, quos faciles ad lacrymandum vetus Graecorum tradit proverbium; sed efferatis etiam hominibus, atque caede, et sanguine gaudentibus idipsum multoties evenisse accepimus.

Verum non tantum Poetae nos delectant, non solum cantuum suavitate animos nostros irretiunt, sed etiam quod magnum, si non maximum est, et bene loqui nos docent, et pectora nostra honestis formant praeceptis.

Ac de Eloquentia: plurimum quidem ad eam Poetarum conferre lectionem, jam pridem Theophrastus, Fabius, Longinus aliique optimè dicendi Magistri edocuerunt.

Omnis enim et in rebus spiritus, et in verbis sublimitas, et in personis decor; omnis peregrina, et à vulgari abhorrens conformatio verborum, omnes denique insigniores figurae non ab alio Scriptorum genere, quam à Poetis petuntur.

Numerosè autem dicere, quo nullà laus Oratoris praeclarior, nullum majus elocutionis ornamentum est, nemo assequi unquam poterit, qui aures non habeat in poeticis numeris diu multumque tritas, atque exercitatas.

Omnium ante oculos ita versatur hoc, ut à nemine, quod sciam, in dubium revocatum sit: sed utrum Poetarum lectio moribus prosit, an eos potius

inficiant, et depravent; quaestio alia et major, et dubitationis plenior est, in quam libenti animo descenderem si per tempus liceret: nec verò eam omnino intactam relinquere videar, vel breviter tantum dixerim, non me eos laudare Poetas, qui nequitiarum non minus quam elegantiarum parentes dici possunt; non eos qui nimia dulcedine molliant animos, atque nervos omnes virtutis elidunt; non eos, qui ea sibi ad dicendum argumenta deligunt, quibus subruuntur fundamenta justae rectae, totius honestatis excutitur amor, et animi hominum pestiferis, ac nefariis opinionibus imbuuntur: hos inquam, et quoscumque alios qui versibus suis

aut meliores nos non efficiunt, aut publica non inserviunt utilitati, non modò non laudo, non modò eorum lectionem non probo; sed à conspectu nobilium hominum, quales omnes vos estis, procul amovendos existimo.

Sed si qui sunt Poetae, ut revera sunt, qui magno ingenio, menteque diviniori, D. O. M. laudes decantent, aut in ejus perfectionibus immensisque ad humanum genus beneficiis extollendis, numen suum, ut quondam David, exercent; si qui ut de Homero tradidit Flaccus, quid honestum, quid turpe, quid pulchrum, quid utile sit aut inutile, Philosophis, et Rethoribus melius, ac plenius edoceant; si qui denique nos

morum hominum frequentia, in qua
 forsitan non reperietur unus, cujus
 memoriae non inhaerescat notissimus
 ille Ciceronis locus, ubi magnificis ver-
 bis Historiam laudat, eamque tempo-
 rum testem, lucem veritatis, vitam me-
 moriae, magistram vitae, nuntiam ve-
 tustatis iuculenter appellat.

Nullus, ut opinor, cui ignotum sit,
 quod ille apud Platonem AEGiptius Sa-
 cerdos Soloni dixisse fertur; Graecos
 semper pueros animi esse, quod vete-
 rem opinionem, fama, et auditione ac-
 ceptam nullam haberent, nullam anti-
 quitate canescentem disciplinam; ne-
 que scirent omnino quid antequam nati
 essent, superioribus illis saeculis vel

apud ipsos, vel apud alios accidisset.
 Quare hoc unum de Historia dicam: ex ea scilicet, tanquam ex aliquo perenni fonte perpetuò exoriri posteritati universae, maximam ad praeclara adeunda facinora, illustrium exemplorum ubertatem, et copiam.

Enim verò ducimur omnes, Auditores incliti, (neque id dummodo sapienter fiat, vitio verti debet) incredibili quodam honestae laudis amore, et pacto nescio quo, optimus quisque, caeterisque excellentior maximè hac gloria ducitur.

Sic ille homericus Hector inglorium se, atque ignotum moriturum tantopere reformidabat.

*

Sic, altiori tamen sententia, gravissimus ille, atque fortissimus qui in sacris Litteris laudatur, Eleazarus ad extrema quoque pro patriis legibus, atque institutis fortiter toleranda se ipsum conceitat: nullam inquit, nostrae preclarè ante actae vitae inuram notam, sed posteris omnibus, Adolescentibus praesertim, exemplum forte relinquam.

Videtis, optimi Jvenes, ut aeternitate nominis, atque postuma ut ita dicam, gloria, se etiam viri clarissimi moveri fateantur? Atqui si jacerent litterae, si nulla rerum gestarum esset memoria, si illustrium Poetarum, si Historicorum omnis deperiret industria; qui fieri posset, ut viri fortes spe-

rarent à se rectè factorum decus posse
ad posteros pervenire?

Vixere enim ante Trojae excidium
viri magnanimi, sapientesque; vixere
ante Ulyssem, ante Nèstorem, ante
Achilem benè multi; sed ignoti omnes,
et cimmeriis in tenebris jacent sepulti,
quia nullum rerum suarum nacti sunt
praeconem, aut praedicatorem.

Aliud quoque ex Historia percipi-
tur utilitatis genus, quod minime prae-
tereandum censeo.

Nam prudentia illa quae appellatur
civilis, quaeque prima eorum qui pu-
blicas res moderantur, dicitur virtus;
gunde melius quam ex Historia colligi
potest?

Quid agant, quid moliantur, aut cogitent homines, quis consiliorum exitus esse soleat, aut quid ex quo eventurum sit; is demum optime, ac penè certe dignoscet, qui temporis acti notitiam melius habuerit.

Quod si dierum nobis ad vivendum à natura praescriptorum ea esset longitudo, ut idem homo plurima saecula integra mente, integrisque sensibus vixisset, omnes provincias peragrasset, ad intima Principum consilia adhibitus, et sententias audire, et rationum quibus niterentur pondera ac momenta diligenter perpendere potuisset, observasset postea, atque omnes notasset eventus: quis non incredibilem quam-

dam in eo vim consilii cerneret? Quis non ejus sententiam in oraculi prope-
modum loco ac numero habendam fa-
teretur? Atqui quod natura nobis dene-
gat hoc praestat Historia; ut qui eam
diu, ac sapienter pervoluntarunt, omni-
bus aetatibus vixisse, omnes regiones
perlustrasse, omnibus consiliis inter-
fuisse, omnia quae unquam contige-
runt, praesentes spectasse, atque anno-
lasse videantur.

Sed jam ad illam flexanimam, om-
niumque Reginam Eloquentiam oratio-
nem nostram convertamus.

Facultas enim est quae maxime de-

licet omnium animos ad discendum im-
 pellere; cum sine illa, neque hominum
 commune nomen dignè obtineri, neque
 sapiens consilium ad civium salutem
 in medium proferri, neque Religio ipsa
 à furioso hominum nefariorum impetu,
 humanis possit opibus propugnari.

Et quoniam omnibus nobis enifen-
 dum est, ut dignitatem hominibus
 praeter caeteros animantes divino mu-
 nere concessam ornavisse potius, et
 amplificasse, quam vel abjecisse, vel
 diminuisse videamur; omni studio, ac
 diligentia comparanda est à vobis, Ju-
 venes, illa vis quae praeclarissimum
 Dei munus tuetur, et exornat: quo ne-
 glecto, non sane video quid inter mu-

tas belluas, et homines intersit.

Etenim duo sunt in nobis munera divina, utilitate magna, nobilitate prima, ipso genere praeclara; mens, et quasi quidam mentis nuntius, et interpres sermo.

Illa res abditas investigat, investigatas comprehendit, comprehensas digerit, et componit; praeterita recordatur, cernit instantia, futura coniectat, atque extrema conferens primis, rerum cursum, et eventorum consequentiam notat: sed omnia haec in nostris latent animis, nisi orationis accedente lumine, tum demum ab omnibus patefacta, atque illustrata cernerentur.

Quod si vix inter homines numera-

mus, qui studio et labore rationem meliorem non effecerunt; quis non ab hominum societate removendos illos arbitretur, qui non excoluerunt sermonem sine cujus luce mirabilis illa ingenii vis enitescere non potest?

Quis non eos muta quaedam hominum simulacra potius quam homines appellet?

Quae si vobis, Adolescentes optimi, turpia, contumeliosa, indignaque videntur, ut meritò videri debent, statuite quem vobis animum pro communi hominum dignitate suscipiendum putetis.

Quam multi vulgò, summoperè contendunt, ut excitent celeritatem pedum?

quam multi omne suum studium, et operam conferunt ad augendum, et confirmandum corporis robur? quam multi, quorum ego conditionem miserissimam duco, toti sunt in pulchritudine formae conservanda, et adornanda occupati? Atqui haec, et alia generis ejusdem, aut longè meliora sunt in bestiis, quam in nobis, aut certè nobis cum illis communia.

Nos verò quod omnino nostrum est, quod hominum proprium, quod nobis concessum ad societatem vitae, ad communionem juris, atque morum, ad mutuam felicitatem et salutem, negligemus? non exornabimus? non expollicemus?

*

Videte ne ut illi mundi Creatori, atque parenti Deo gloriosum fuit tantum nobis, et tam optabile bonum impertiri; sic turpissimum sit acceptum ab illo munus industria tueri, et ornare non posse.

Quid, quod superbissimo fastidio mortalium, rectè, et sapienter cogitata, nisi lectissimis verbis, gravissimisque sententiis ad aures perveniant, neque fidem faciunt, neque in hominum mentes influunt, neque animum quidquam movent, neque memoriam gratam habent, neque diuturnam? At quae jucunde audiuntur, etsi non salutariter fiant, ea sic arripiuntur, ut propè ad aeternitatem haereant pectore infixæ.

Quid:..... sed immensus forem si
 quae in Eloquentiae laudem dici pos-
 sunt, ea omnia in medium afferre vel-
 lem: unum tamen, quamquam ad exi-
 tum festinat oratio, quod ex patriis
 Academiae moribus in elegantiorum lit-
 terarum commendationem deducitur
 argumentum, tacitus praeterire nullo
 modo possum.

Academia haec, Juvenes, quae cum
 ob ipsius vetustatem originis, tum ob
 amplissima quae ab AUGUSTIS CAS-
 TELLAE REGIBUS nullo non tem-
 pore accepit beneficia, PRINCIPUM
 NOSTRORUM PRIMOGENITA op-
 timo jure dici debet; jam inde vel à
 suis primordiis hunc semper cursum

gloriae tenet, ut omnes illas Artes quae ad humanitatem pertinent, non tantum in ejus sinu perpetuo retinuerit; verum etiam insigni honore eas sit constanter prosequuta.

Convertite quoquoversum oculos vestros, parietes, tecta, Gymnasia huic ferè proxima circumspicite, eorum foribus superpositas inscriptiones attentius perlegite; et quot litteras, tot ibi reperietis hujus veritatis documenta.

Pergite postea, gressusque vestros dirigite ad deserta illa, et horrida loca jucunditatis, et abundantiae quondam, moeroris nunc atque solitudinis mansiones, quae infortunatam hanc Civitatem undique circumdant; et inter ab

humo convulsa Tempia magnifica olim
 atque speciosa; inter eversa funditus
 Collegia queis per integra saecula
 educata fuit antiqua illa Hispaniensis
 Nobilitas tot nominibus de Rege, et
 de Patria optimè merita; inter tristes
 eversarum domuum reliquias, atque
 ingentes stragis, et ruinarum acervos,
 etiam vestigia reperietis celebris cujus-
 dam Lycei disjecti sicut caetera turbine
 illo Gallico, qui ut elegantis Catulli
 utar verbis; *omnia bella decoravit.*

Quod nunc solo penè aequatum vi-
 debitis, Musarum sedes quondam fuit,
 ac domicilium, Academiae sumptibus
 feliciori Hispaniae saeculo erectum,
 maximis illius curis auctum, atque con-

servatum, et Latinis, Hebraicis, Graecisque litteris quae ingenuarum Artium quasi sacraria quaedam sunt, ab ipsa institutione dedicatum.

Illic, dulcissimi Sion cantici ipsa Davidis voce recitabantur; illic, Demosthenes, et AEschines frequentissime audiebantur contendentes pro corona; illic aurea illa Ciceronis vox aut Populo Romano offerens Pompejum omnibus artis pictum, atque expolitum coloribus; aut inimicam Ligario sententiam divina eloquentiae vi de subirati Caesaris manibus extorquens; aut tonans, et fulgurans in Catilinam, in Clodium, vel in Antonium quotidie resonabat.

Illic, Homerus, et Virgilius, Pindarus, et Horatius, Livius et Thucidides, omnes denique Atticae elegantiae, atque urbanitatis Romanae Parentes, ac Magistri legebantur, ediscebantur, et animo penitus imbibebantur.

Illic, creati sunt Poetae, Rethores, Oratores maximi; et ex hac schola tamquam ex equo trojano prodierunt homines omnibus politioribus litteris exculti, qui Academiae nomen etiam apud remotissimas gentes tam inclitum, et tam gloriosum reddiderunt; ut qui humaniores disciplinas attingerent, tanto illius visendae studio flagrabant, ut non prius quam Salmanticam vidissent, conquiescerent.

Haec laus quae ad vos veluti haereditario jure transit, Juvenes, haec gloria quae ruinis illius Academicæ, quam nunc descripsimus, prolis aliquantulum fortassis obruitur: si opera vestra, si studio, et labore vestro penitus fuerit instaurata, nihil vobis neque ad existimationem honestius, neque ad hominum famam accidere potest praeclarius.

Incumbite igitur, optimæ spei Adolescentes, incumbite ad hæc humanitatis studia digna ætate, digna ingenio vestro, digna omnibus qui praeclarum Scholastici Salmantini nomen profitentur: atqui cura vestra efficite, ut ii Doctores amplissimi, ii gravissimi, at-

(XXXV)

que humanissimi viri qui vos audientes praesentia sua decorant, multo aliquando jucundius dicentes, hac tanta gravitate, et auctoritate cohonestent.

DIXI.

ORATIO HABITA

in

Universitate Carolina

et Humaniorum Litterarum

publicae professoris

ANN. DNI MDCCCXXIX

SALMANTICAE:

apud Joann. Valledoraa, Typ. Univers.

